

EUROPEJSKA WSPÓŁPRACA TERYTORIALNA

Europejska współpraca terytorialna jest celem polityki spójności służącym rozwiązywaniu problemów transgranicznych oraz wspólnemu rozwijaniu potencjału różnych obszarów. Działania w ramach współpracy są finansowane ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego poprzez trzy kluczowe komponenty: współpracę transgraniczną, współpracę transnarodową i współpracę międzyregionalną.

PODSTAWA PRAWNA

Artykuł 178 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej oraz rozporządzenie (UE) nr 1299/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r.

PRZEPISY OGÓLNE

Europejska współpraca terytorialna stanowi część polityki spójności od 1990 r. Na okres programowania 2014-2020 po raz pierwszy w historii europejskiej polityki spójności przyjęto szczegółowe rozporządzenie obejmujące działania w zakresie Europejskiej współpracy terytorialnej finansowanej ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR). Praktyka ta będzie kontynuowana w latach 2021-2027.

Europejska współpraca terytorialna jest celem polityki spójności służącym stawianiu czoła problemom, które wykraczają poza granice krajowe i wymagają wspólnego rozwiązania, oraz umożliwiającym wspólne rozwijanie potencjału różnych obszarów.

Na lata 2014-2020 na Europejską współpracę terytorialną przewidziano budżet w wysokości 9,4 mld EUR. Środki zostały rozdzielone w następujący sposób:

1. 74,05% na współpracę transgraniczną. Programy te służą zaangażowaniu regionów oraz samorządów terytorialnych położonych przy jednej granicy (lądowej lub morskiej) w rozwijanie obszarów przygranicznych, wykorzystywanie niezrealizowanego potencjału wzrostu oraz podejmowanie wspólnych wyzwań, wspólnie zidentyfikowanych przez współpracujące strony. Do takich wspólnych wyzwań należą między innymi: ograniczony dostęp do technologii informacyjno-komunikacyjnych (ICT), słabo rozwinięta infrastruktura transportowa, podupadający przemysł lokalny, nieodpowiednie otoczenie biznesowe, brak kontaktów między administracją na szczeblu lokalnym i regionalnym, niski poziom rozwoju badań i innowacji oraz wykorzystania ICT,

zanieczyszczenie środowiska, działania służące ograniczaniu ryzyka, negatywna postawa wobec obywateli państw ościennych itd.;

2. 20,36% na współpracę międzynarodową. Programy te są realizowane na większych terytoriach transnarodowych i służą zacieśnianiu współpracy za pośrednictwem działań promujących zintegrowany rozwój terytorialny na dużych europejskich obszarach geograficznych wśród podmiotów krajowych, regionalnych i lokalnych. Ponadto obejmują one również te obszary morskiej współpracy transgranicznej, które nie wchodzą w zakres programów współpracy transgranicznej;
3. 5,59% na współpracę międzyregionalną. Programy te służą zwiększeniu skuteczności polityki spójności dzięki realizowaniu działań promujących wymianę doświadczeń między regionami w takich kwestiach jak opracowywanie i realizowanie programów, zrównoważony rozwój obszarów miejskich czy analiza trendów rozwojowych na terytorium Unii. Wymiana doświadczeń może obejmować promocję obopólnie korzystnej współpracy klastrów innowacyjnych prowadzących intensywne badania, a także wymiany między badaczami a instytucjami badawczymi.

ZASIĘG GEOGRAFICZNY

Wsparcie finansowe w ramach komponentu współpracy transgranicznej mogą, co do zasady, otrzymać wszystkie wewnętrzne i zewnętrzne granice lądowe Unii Europejskiej oraz granice morskie (regiony oddzielone maksymalnie o 150 km lub – w przypadku regionów najbardziej oddalonych – również ponad 150 km). Komisja Europejska określa obszary objęte współpracą transnarodową z uwzględnieniem strategii makroregionalnych i morskich, przy czym państwa członkowskie mają możliwość dodania terytoriów przylegających. Współpraca międzyregionalna obejmuje całe terytorium Unii Europejskiej. Regiony najbardziej oddalone mogą w ramach jednego programu współpracy realizować jednocześnie działania w zakresie współpracy transgranicznej i współpracy transnarodowej.

W programach współpracy mogą uczestniczyć również państwa trzecie. W takiej sytuacji do finansowania działań w ramach współpracy wykorzystać można również środki Europejskiego Instrumentu Sąsiedztwa (ENI) i Instrumentu Pomocy Przedakcesyjnej (IPA II).

KONCENTRACJA TEMATYCZNA

W celu osiągnięcia maksymalnego poziomu oddziaływania polityki spójności oraz działania na rzecz realizacji strategii „Europa 2020” wsparcie programów Europejskiej współpracy terytorialnej ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego musi koncentrować się na ograniczonej liczbie celów tematycznych^[1], powiązanych bezpośrednio z priorytetami strategii „Europa 2020”. W rozporządzeniu w sprawie EFRR określono wykaz priorytetów inwestycyjnych dla każdego celu tematycznego^[2].

---

[1]Cele tematyczne wymieniono w art. 9 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r.

[2]Artykuł 5 rozporządzenia (UE) nr 1301/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r.

Priorytety są uzupełniane priorytetami dodatkowymi dostosowanymi do konkretnych potrzeb działań w ramach Europejskiej współpracy terytorialnej.

W okresie programowania 2014-2020 programy współpracy transgranicznej i transnarodowej muszą koncentrować się maksymalnie na czterech celach tematycznych, natomiast współpraca międzyregionalna nie podlega takiemu ograniczeniu. Przykłady priorytetowych obszarów wsparcia określone dla programów Europejskiej współpracy terytorialnej:

1. Programy współpracy transgranicznej: promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wspieranie mobilności pracowników poprzez integrację transgranicznych rynków pracy, promowanie włączenia społecznego oraz integrację społeczności ponad granicami, rozwijanie i wdrażanie wspólnych systemów kształcenia, szkolenia zawodowego i szkolenia itp.;
2. Współpraca transnarodowa: wzmacnianie zdolności instytucjonalnych instytucji publicznych i zainteresowanych stron oraz sprawności administracji publicznej poprzez opracowanie i koordynację strategii makroregionalnych i morskich;
3. Współpraca międzyregionalna: wzmacnianie zdolności instytucjonalnych instytucji publicznych i zainteresowanych stron oraz sprawności administracji publicznej poprzez rozpowszechnianie dobrych praktyk i wiedzy eksperckiej, promowanie wymiany doświadczeń itp.

PRZEPISY SZCZEGÓŁOWE DOTYCZĄCE PROGRAMÓW WSPÓŁPRACY

Ze względu na to, iż w opracowanie i wdrożenie programów zaangażowane jest więcej niż jedno państwo członkowskie, w przepisach regulujących Europejską współpracę terytorialną podniesiono kilka szczególnych kwestii, takich jak podział odpowiedzialności w przypadku korekt finansowych, procedury powoływania wspólnego sekretariatu przez odnośną instytucję zarządzającą, szczególne procedury na wypadek zaangażowania państw lub terytoriów trzecich, wymagania dotyczące sprawozdań z realizacji itp.

Państwa członkowskie uczestniczące w programie współpracy muszą wyznaczyć jedną instytucję zarządzającą, jedną instytucję certyfikującą oraz jedną instytucję audytową. Ponadto instytucja zarządzająca i instytucja audytowa muszą znajdować się w tym samym państwie członkowskim.

W odniesieniu do Europejskiej współpracy terytorialnej nie ma zastosowania zasada obowiązująca w przypadku innych programów finansowanych z EFRR, zgodnie z którą każde państwo członkowskie ma przyjmować krajowe zasady dotyczące kwalifikowalności wydatków. W związku z tym na szczeblu europejskim należy określić jasną hierarchię zasad dotyczących kwalifikowalności wydatków.

Zaangażowanie kilku państw skutkuje zwiększeniem kosztów administracyjnych, dlatego progi wydatków na pomoc techniczną są ustalone na wyższym poziomie niż dla innego typu programów.

EUROPEJSKA WSPÓŁPRACA TERYTORIALNA W LATACH 2021-2027

W 2021 r. UE rozpoczęła nowy wieloletni okres programowania. Zasady dotyczące europejskiej współpracy terytorialnej w latach 2021-2027 określono w rozporządzeniu w sprawie przepisów szczegółowych dotyczących celu „Europejska współpraca terytorialna” (Interreg). W latach 2021-2027 współpraca ta będzie obejmować cztery komponenty:

- współpraca transgraniczna (Interreg A);
- współpraca transnarodowa (Interreg B);
- współpraca międzyregionalna (Interreg C);
- współpracę regionów najbardziej oddalonych (Interreg D);

W proponowanym rozporządzeniu określono również dwa cele dotyczące Interreg:

- lepsze zarządzanie współpracą;
- bezpieczniejsza i lepiej chroniona Europa.

W okresie programowania 2021-2027 na europejską współpracę terytorialną przewidziano około 8 mld EUR (w cenach z 2018 r.). Środki te zostaną rozdzielone w następujący sposób:

1. 72,2% (tj. ogółem 5 812 790 000 EUR) na lądową i morską współpracę transgraniczną;
2. 18,2% (tj. ogółem 1 466 000 000 EUR) na współpracę transnarodową;
3. 6,1% (tj. ogółem 490 000 000 EUR) na współpracę międzyregionalną;
4. 3,5% (tj. ogółem 281 210 000 EUR) na współpracę regionów najbardziej oddalonych.

ROLA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO

W odniesieniu do rozporządzenia w sprawie europejskiej współpracy terytorialnej obowiązuje zwykła procedura ustawodawcza, w związku z czym Parlament Europejski decydował o jego treści na równi z Radą. Podczas negocjacji w sprawie polityki spójności na lata 2021-2027 Parlament Europejski opowiedział się za zwiększeniem budżetu na programy w dziedzinie europejskiej współpracy terytorialnej oraz za uproszczeniem zasad i procedur. Aktywnie domagał się większego wsparcia dla małych projektów i projektów opartych na kontaktach międzyludzkich, a także skupienia się w większym stopniu na kwestiach klimatycznych i społecznych. Parlament Europejski zwrócił też szczególną uwagę na specyficzne wyzwania, z którymi muszą sobie radzić regiony najbardziej oddalone.

Marek Kołodziejcki
09/2021

